

Styrelsen för Friskolan i Kärna
Mona Hurtig Skol AB
Solskiftegatan 4
442 53 YTTERBY

Genomförd kvalitetsgranskning i den fristående grundskolan Friskolan i Kärna i Kungälv avseende lärares behörighet och användning efter utbildning

Innehåll

Syfte och genomförande
Beskrivning av verksamheten
Tidigare utbildningsinspektion
Skolinspektionens kvalitetsgranskning
Helhetsbedömning

Syfte och genomförande

Skolinspektionens kvalitetsgranskningar ska bidra till förbättrad måluppfyllelse genom att tydliggöra behov av utveckling inom prioriterade områden, så att skolor, övriga verksamheter och huvudmän ges förutsättningar för att genomföra förbättringar. Huvudsyftet är att granska hur lärare, rektorer och huvudmän tar sitt ansvar för undervisningens kvalitet, med fokus på elevernas kunskapsresultat.

Skolinspektionens kvalitetsgranskningar initieras med utgångspunkt i en nationell risk- och väsentlighets analys. Med denna som grund inriktas kvalitetsgranskningen mot områden i behov av förbättring samt görs ett urval av huvudmän och skolor som granskas utifrån i förväg fastställda perspektiv och frågeställningar.

I skollagen ställer staten krav på viktiga förutsättningar för att garantera utbildningens kvalitet och likvärdighet, bland annat krav på lärares utbildning. Tidigare studier har visat att lärares kompetens är en betydelsefull faktor för elevernas studieresultat, för att garantera eleverna en utbildning av god och jämbördig kvalitet och för en likvärdig bedömning och betygssättning. Ett flertal enkät- och registerstudier under senare år har dock visat att det är vanligt förekommande att lärare undervisar i ämnen och årskurser som de saknar utbildning för. Skolinspektionen har därför valt att genomföra en kvalitetsgranskning med inriktning mot huvudmännens och skolornas insatser för att undervisningen i skolan ska bedrivas med lärare som har utbildning för den undervisning som de huvudsakligen bedriver. Övergripande information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens webbplats

<http://www.skolinspektionen.se/Kvalitetsgranskning>

Under perioden december 2008 till och med februari 2009 har Skolinspektionen genomfört en fördjupad uppföljning av de insatser som vidtagits av ett urval av de huvudmän och skolor där Skolverkets utbildningsinspektion tidigare har pekat på behov av för-

bättringar inom området lärares behörighet och utbildning. Totalt har 30 kommunala och fristående grundskolor i landet granskats.

Resultatet av Skolinspektionens kvalitetsgranskning redovisas dels i en sammanfattande rapport, dels i rapporter/beslut med bedömningar för varje granskad skola, där Skolinspektionen bland annat tar ställning till om skolhuvudmannen uppfyller skolförfattningarnas krav. I de fall behov av åtgärder framkommit, ansvarar skolhuvudmannen för att åtgärder vidtas som syftar till förbättring.

Friskolan i Kärna är en av de skolor som ingått i kvalitetsgranskningen och resultatet redovisas i denna rapport. Underlag till detta beslut består av dokument från huvudmannen/skolan, bland annat en enkät riktad till all undervisande personal på Friskolan i Kärna, samt av information som samlats in under intervjuer vid besök i skolan den 10 december år 2008.

I skolan genomfördes intervjuer med företrädare för huvudmannen tillika rektor samt flertalet lärare. Beslutet grundar sig även på annan information som finns inom Skolverkets nationella uppföljningssystem eller annat offentligt material. Företrädare för huvudmannen har beretts möjlighet att sakgranska vad som framkommit vid granskningen. Ansvariga för kvalitetsgranskningen i Friskolan i Kärna har varit undervisningsråden Erik Bergeå och Gerhard Eriksson.

Beskrivning av verksamheten

Friskolan i Kärna	Antal elever
Grundskola	218

Källa: Skolans egna uppgifter.

Skolverket godkände Vår by skola i Kärna som numer heter Friskolan i Kärna, i Kungälv kommun som en fristående grundskola för årskurserna 1–9 genom beslut (dnr 1999:825) den 13 januari 2000. Enligt godkännandet har skolan rätt till bidrag samt får anordna provning och utfärda betyg för skolans egna elever enligt de bestämmelser som gäller för det offentliga skolväsendet.

Enligt ansökan om godkännande är skolans inriktning allmän med ett internationellt perspektiv. Detta skall präglas av språk, kontakter med skolor och andra länder samt kontaktpersoner utomlands med mera. Enligt skolans hemsida är profilen lokal förankring i ett globalt perspektiv.

Skolverket har även godkänt Friskolan i Kärna att bedriva verksamhet motsvarande förskoleklass genom beslut (dnr 2000:1009) den 29 juni 2000. Huvudman för skolan är Mona Hurtig Skol AB med organisationsnummer 556520–4129.

Verksamheten vid Friskolan i Kärna startade läsåret 2000/01 och omfattar årskurserna 1–9 samt förskoleklass. Skolan hade vid inspektionsbesöket 218 elever. De flesta eleverna är folkbokförda i Kungälv kommun, men skolan har även ett flertal elever från Göteborgs kommun. Skolan är belägen i Kärna, ca 10 km utanför Kungälv tätort. Kär-

na ligger relativt nära stadsdelen Säve i Göteborg och ett flertal av eleverna kommer där ifrån. Skolan ligger invid bygdens fotbollsplan och delar av skolans lokaler är tillika bygdegård.

Skolans meritvärde är 214 för läsåret 2007/08 (riksgenomsnittet är 209,3). Behöriga elever till gymnasieskolan är 97procent (88,9) och andelen elever som nått målen i samtliga ämnen är 93 procent (76,6). Sett till enskilda ämnen finns inget ämne som sticker ut i någon bemärkelse.

Tidigare utbildningsinspektion

I beslutet/skolrapporten (dnr 54-2006:1974) från den 14 december 2006 avseende Friskolan i Kärnas senaste inspektion anges följande:

"I huvudsak är samtliga lärare vid Friskolan i Kärna utbildade för den undervisning de bedriver. Skolan verkar för att alla lärare får utbildning för den undervisning de bedriver. Skolan har en plan för lärarnas kompetensutveckling. Syftet med planen är att eleverna skall få den utbildning som är den bästa möjliga och som harmonierar med skolans styrdokument och den skolutveckling som alltid pågår. Enligt planen skall fortbildning uppmuntras. Interojuade lärare är i huvudsak nöjda med den kompetensutveckling som erbjuds".

Skolinspektionens kvalitetsgranskning

Skolhuvudmannen och skolans ledning beslutar hur och med vilka resurser utbildningen ska genomföras för att de lärande ska nå de nationella målen. I skollagen ställer staten dock krav på viktiga förutsättningar för att garantera utbildningens kvalitet och likvärdighet, bland annat krav på lärares behörighet, utbildning och kompetensutveckling.

Författningsstöd

Behörig att anställas som lärare, förskollärare eller fritidspedagog i det offentliga skolväsendet utan tidsbegränsning är enligt 2 kap. 4 § skollagen

1. den som har svensk lärarexamen, respektive barn- och ungdomspedagogisk examen som regeringen med stöd av 1 kap. 11 § högskolelagen (1992:1434) har meddelat föreskrifter om, eller motsvarande äldre utbildning, med huvudsaklig inriktning på den undervisning anställningen avser, eller
2. den som av Högskoleverket har fått ett behörighetsbevis enligt vad som föreskrivs i 4 a och 4 b §§.

Den som inte är behörig får ändå anställas utan tidsbegränsning, om det saknas behöriga sökande och om det finns särskilda skäl samt om den sökande har motsvarande kompetens för den undervisning som anställningen avser och det dessutom finns skäl att anta att den sökande är lämpad att sköta undervisningen. Sedan 2002 ska dessa bestämmelser även tillämpas av fristående skolor.

Enligt 9 kap. 2 § 6 punkten skollagen ska en fristående skola, vars utbildning ger kunskaper och färdigheter som till art och nivå väsentligen svarar mot de kunskaper och färdigheter som grundskolan ska förmedla godkännas, om skolan för undervisningen använder lärare, förskollärare, fritidspedagoger som har en utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak ska bedriva, dock med undantag för fall då personer med sådan utbildning inte finns att tillgå eller det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna. Ett godkännande enligt 2 § som har meddelats före ikraftträdandet av paragrafens nya lydelse (1 juli 2002) ska fortsätta att gälla till dess Statens skolinspektion beslutar om något annat. För sådana skolor ska villkoret i 2 § första stycket 6 inte tillämpas.

Enligt läroplanen för det offentliga skolväsendet, Lpo 94, 2.8, har rektorn ett särskilt ansvar för att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter.

Statistik, nuläget Friskolan i Kärna

Friskolan i Kärna hade läsåret 2007/08 7,7 lärare per 100 elever (riksgenomsnittet är 8,3 lärare per 100 elever). Andelen lärare med pedagogisk högskoleutbildning var 71 procent (riksgenomsnittet var 85 procent). Nationell statistik över hur lärarna används i grundskolan saknas.

Enligt både rektor och lärarna är förtroendet med de nationella målen i läroplanen och dess tillhörande kursplaner god. De känner stor trygghet i sitt arbete med att bedöma och sätta betyg.

Lärare med lärarexamen eller motsvarande

Vid Kärna Friskola finns fyra lärare som saknar lärarexamen. Samtliga är tillsvidareanställda varav en är anställd efter år 2002. Samtliga undervisar i årskurserna 6–9 i hem- och konsumentkunskap, idrott och hälsa och musik, svenska och musik, engelska och tyska samt slutligen spanska.

Användandet av lärare

I Friskolan i Kärna tjänstgör 19 lärare. Samtliga, utom en, har svarat på den enkät Skolinspektionen tillsänt huvudmannen. Enligt intervjuer med både lärare, huvudmannen/rektorn finns en förståelse för de krav som gäller angående lärarnas tjänstgöring. Dock visar enkätsvaren och intervjuerna att lärarna i viss utsträckning inte har en utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak bedriver. Kvalitetsgranskningen synliggör att lärarnas ämneskompetens inte utnyttjas fullt ut när man fördelar dem på klasser och undervisningsgrupper. Exempel härpå är att lärare med SO-inriktning undervisar i samtliga SO-ämnena även om läraren saknar ämneskompetens i ett eller flera av något av ämnena. Det finns också exempel på lärare som undervisar i engelska och matematik utan föreskriven utbildning. Skolinspektionens kvalitetsgranskning visar att av skolans 15 behöriga lärare används endast 11 lärare på ett sätt som är förenligt med styrdokumentens intentioner.

Det finns inget kvalitetsarbete i Friskolan i Kärna som tar sin utgångspunkt i att analysera betydelsen av skolans förutsättningar för elevernas resultat, exempelvis hur lärarna används.

Helhetsbedömning

Nedan framgår Skolinspektionens helhetsbedömning efter genomförd kvalitetsgranskning med Skolinspektionens rekommendationer samt eventuella krav på åtgärder.

Vid utbildningsinspektionen 2006 uppmärksammades huvudmannen för Friskolan i Kärna på att lärarna undervisar i viss utsträckning även i andra ämnen än de där de har ämnesfördjupning. Skolinspektionens kvalitetsgranskning visar att Skolan fortfarande har en sådan organisation. I huvudsak har skolan tillgång till välutbildade lärare, men av olika anledningar har skolan inte organiserat sin verksamhet så att dessa används så som författningarna stadgar. Skolinspektionen vill påpeka att det är rektorn som är pedagogiska ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan. Rektorn har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen. Rektorn ansvarar för att en lokal arbetsplan upprättas samt för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och till målen i skolplanen och den lokala arbetsplanen. Rektorn har ansvaret för skolans resultat. Mot bakgrund av detta vill Skolinspektionen peka på betydelsen av att rektorn i egenskap av tjänstefördelare ser till att eleverna undervisas av lärare med rätt ämneskompetens. Det finns dessutom några lärare med tillsvidare anställning utan formell behörighet. Huvudmannen bör klargöra vilka regler som gäller vid anställning av lärare.

Skolinspektionen bedömer att skolhuvudmannen och skolan behöver vidta åtgärder på Friskolan i Kärna för att:

- använda lärare med utbildning för den undervisning de i huvudsak ska bedriva.

Skolinspektionen följer upp krav på åtgärder. **Senast den 26 januari 2010 ska styrelsen för Friskolan i Kärna redovisa till Skolinspektionen, avdelningen i Göteborg, vilka åtgärder som vidtagits.**

På Skolinspektionens vägnar

Björn Persson

Avdelningschef

Erik Bergeå

Undervisningsråd

I ärendets handläggning har även undervisningsråden Gerhard Eriksson och Helena Plantin deltagit.

Kopia till:

Kungälv kommun